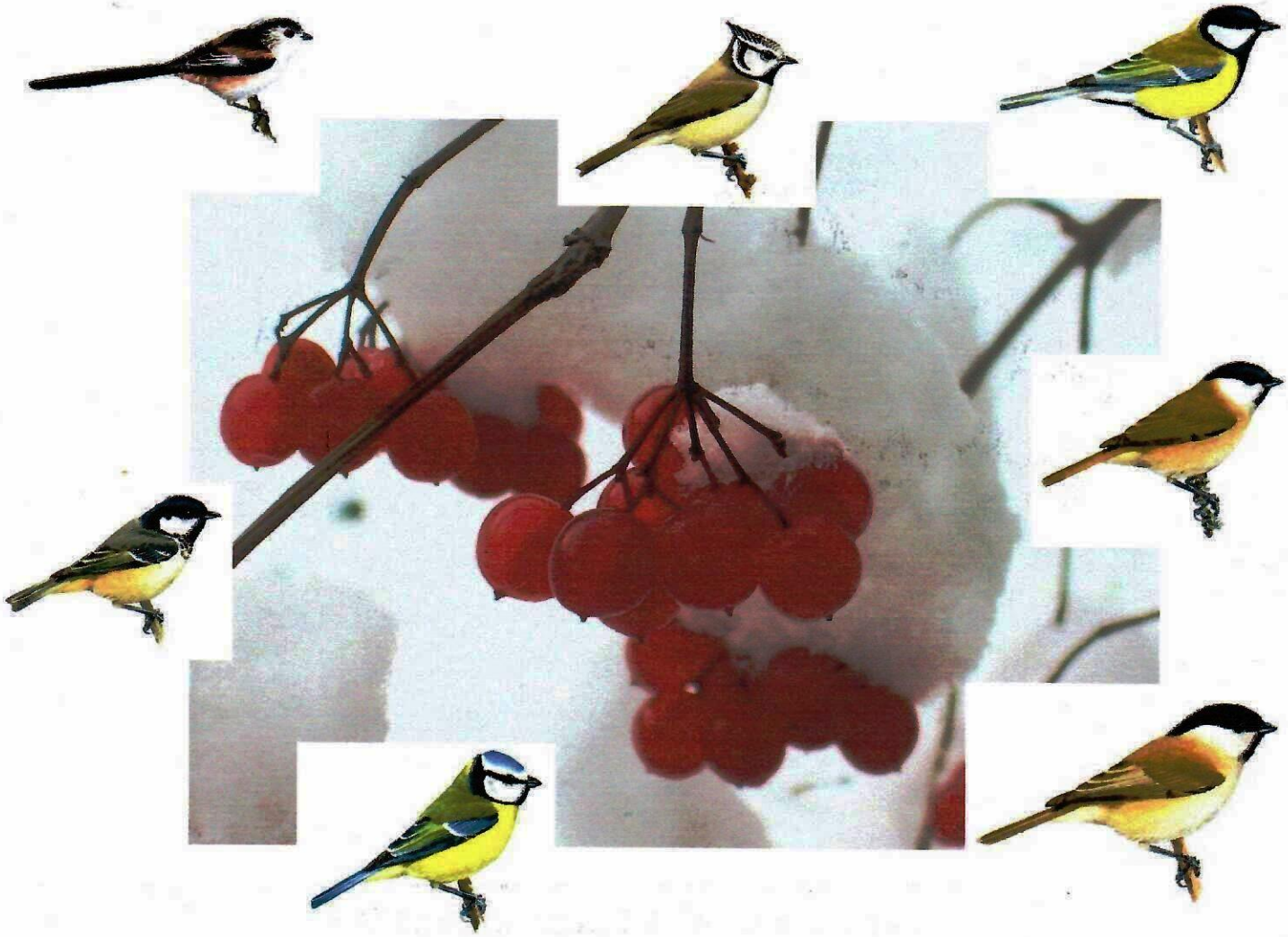
Carduelis

no.9/01.2007

Revista clubului ornitologic Scatiii- Anies

Sucursala a S.O.R. si club afiliat Federatiei Franceze a Cluburilor CPN

Ceata lui pitigoi

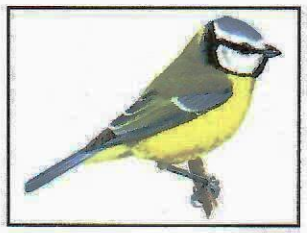
Ceata lui pitigoi cuprinde 3 familii cu 79 de specii: familia **Aegithalide** (3 genuri, 9 specii), familia **Remizide** (3 genuri, 11 specii) si familia **Paride**-pitigoii veritabili (3 genuri, 59 de specii). Din prima familie, la noi traieste pitigoiul codat (*Aegithalos caudatus*), un bulgaras de omat de 12-14 cm. din care coada face mai mult de jumatate. Unul din fratii lui, pitigoiul de tufis (Psaltriparus minimus) traieste in America de Nord, alti 5 vietuind in Himalaia. Toti sunt foarte mici, 6/8 g. si o lungime de 10-12 cm. cu tot cu coadaaaa! Toti au hainute modeste, mai putin pitigusul codat care are cateva „fireturi" rosii, el si alte cateva specii avand capul alb. Cu ciocurile lor fine si mici vaneaza insecte minuscule ori culeg seminte microscopice. Cuiburile lor tesute din ierburi, fibre si puf sunt niste constructii tare dragalase tapitate cu licheni.

Din familia **Remizidelor**, singurul reprezentant, care

traieste la noi este pitigoiul pungar sau boicusul (*Remiz pendulinus*). Alti 7 fratiori traiesc in Africa, un altul poate fi intalnit in savanele arbustive din sud-vestul U.S.A si nordul Mexicului. Un altul isi duce traiul prin padurile de mare altitudine din Himalaia. Ca si verii lor codati, pitigoii pungari au vesminte modeste; cu exceptia pitigoiului cu cap de foc (*Cephalopyrus*

flammiceps) care are capul si gusa de culoarea flacarii. Toti sunt mesteri priceputi in meseria costruirii cuibului; acesta fiind costruit din tot felul de materiale marunte in forma de traista, manusa, cimpoi...

Familia **Paride** cuprinde vreo 60 de specii, care sunt grupate in genul „Parus", incluzand si specii un pic aparte cum ar fi pitigoiul modest (*Sylviparus modestus*) care traieste in Himalaia si a pitigoiului sultan (*Melanochlora sultanea)* care zburda prin Nepal, Sumatra si Indonezia. Putini membrii ai acestei familii depasesc 13-14 cm., penajul lor fiind la majoritatea cafeniu, sur sau verzui pe spate, alburiu, crem sau galben pe burta; cei mai multi au caciulite negre, unii avand creasta si/sau obraji albi. Pitigoiul albastru (*P.caeruleus*) si cel azuriu (*P.cyanus*) sunt singurii, care au camasute albastre.

Cele mai multe specii de pitigoi se intalnesc in Europa, Asia, Africa si America de Nord; nu ii vom gasi in America tropicala si australa, nici in Oceania. Cea mai mare parte a speciilor sunt sedentare, desi pitigoiul cu cap negru (*P.atricapillus*) in Canada si pitigoiul mare (*P.major*) in nordul Europei intreprind deplasari considerabile atunci cand iernile sunt foarte aspre. Pitigoii au au un regim alimentar foarte variat, in perioada de cuibarire predominand hrana insectivora, iar in celelalte anotimpuri bobite si seminte diverse. Toate speciile cuibaresc in cavitati, unele intrebuintand fisurile dintre roci. Numeroase specii folosesc cuiburi de ciocanitori abandonate sau isi sapa singure un cuibusor intr-un

trunchi putrezit. Speciile tropicale nu depun decat 3-4 oua la o clocire, in timp ce speciile din zona temperata depun...mult mai multe! In aceasta privinta recordul este

detinut de pitigoiul nostru albastru-specia nidicola care depune cel mai mare numar de oua/ponta; in medie 12 oua, dar au fost inregistrate si observate chiar cuiburi cu 18 oua ! Ca pasari cavernicole cea mai mare parte accepta cuiburile artificile, ceea ce permite studierea amanuntita a compartamentului si biologiei lor.

Specii in pericol!

Pe lista rosie a speciilor de pasari amenintate cu disparitia intocmita de C.I.P.P. (Conventia Internationala de Protectie a Pasarilor) se afla din pacate si cel putin 2 specii de pitigoi; pitigoiul cu ceafa alba (*Parus nuchalis*) si pitigoiul din Formosa (*Parus holsti*).

Caravana pitigusilor codati

Ei bine, sambata dimineata m-am hotarat sa parasesc

carapacea dulcelui somn de dimineata pentru a da o raita prin fagetul de sub magura. Nimic mai bun si mai frumos in viata decat sa te scoli cu noaptea-n cap spre a pleca in patrulare si-a te intoarce apoi dupa cateva ore cu mintea plina de imagini si senzatii uluitoare. Asa ca m-am echipat regulamentar, mi-am aruncat rucsacul in spate si binoclul la gat si...la drum printre fuioarele de

intuneric si ceata ce abia se desfaceau din trupul diminetii zgribulite.

Am trecut puntea de lemn in „scartzituri" de lemn jilav, respiratia rece a raului, zbarlindu-mi „pielea de gaina". Am zabovit pret de cateva clipe la suroiul paraiasului din Arinete pentru a trage o dusca de ceai inca fierbinte din sticla aflata in buzunarul rucsacului si-a ciuli urechea la

fosnetele amortite ale maracinisurilor, filand in acelasi timp cativa **pitigoi carbunari** ce se agitau printre nuielele salcilor ciopartite de secure de la malul apei. Primavara, mai ales ! nu exista poteci anume peste haturi si paduri! Drumurile si cararile mele sunt cele ale instinctului s-ale simturilor! Picioarele mele merg acolo unde urechea distinge prima soapta de frunza ori primul ciripit, potecuta se croieste spre tufisul

in care se intrezareste umbra unei **mierle** sau crenguta pe care se deseneaza conturul delicat al

maracinarului negru. Alteori micile mele promenade se intalnesc cu vreun zbor zapacit de **cocosar** ori cu

„racheta" vreunui **soim**, dar asta-i povestea unui alt vis.

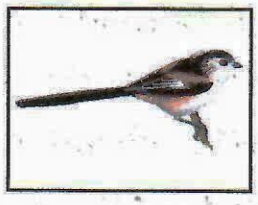

Asa s-amu! Prima calauza mi-a fost un **pantarus** prost dispus, trezit probabil de

scartaitul pietrisului de sub talpile mele. Mi s-a parut ca strigatul lui metalic da alarma intregului pamant : tzec-tzec-tzec! tzic-tzic! Am cotit apoi spre merii batrani din livada de pe tapsanul mustind inca de apa zapezilor abia topite; printre crengile

uscate, zdrentuite de licheni faceau tumbe cativa clovni cu caciulite albastre. Erau **pitigoii albastri** la ora gimnasticii de dimineata. Am continuat drumul in sus spre padurice, pe langa un sirag de paducei si sorb pasaresc s-am tras cu urechea. Chemari subtiratice caligrafiate prin vazduh, chitaituri de soricei aerieni alergau din ramura in ramura: tsi-tsi-tsi!sisisisisisi! sisisiss! sri-sri!tsriii! Am ridicat ochii si ce credeti ca am zarit printre crengile subtiri, in varful carora lacrimau picaturi lungi de apa pe care lumina primelor raze ale rasaritului batea scanteia diamantului?! Pasari minuscule, care zburataceau de colo-colo, explorand cu febrilitate lastarii lacuiti de roua, in pozitii din cele mai incredibile, fara hodina, in neincetat neastampar, cu agilitati de argint viu, din ram in ram, din copac in copac, chemandu-se si raspunzand cu ciripituri fine si sasaituri secrete ca nu cumva sa piarda urmele de vazduh ale caravanei pasaresti! Erau **pitigusii codati** !

Atunci cand veti vedea un pitigoi codat fiti sigur ca peste cateva secunde veti vedea inca unu, s-inca unu, s-apoi pe-al treilea, al patrulea, apoi caravana completa, adica intre 8 si 15 bulgarase tricolore (alb, roz si negru) decorate cu o pana lunga, lunga in chip de...coada. Chiar si in „contre-jour" ar fi imposibil sa nu poti recunoaste atat de „singulare" siluete. Pitigoiul codat este inainte de toate o fiinta extrem de sociabila si care nu se simte in siguranta decat in sanul micii trupe de vagabonzi. Prin cantecelul subtire si delicat, membrii grupului sunt tot timpul in legatura, acesta avand un dublu rol: s.o.s. celor

rataciti si semnal de localizare pentru trupa in mars aerian.

...Dar spre sfarsitul lunii martie se intampla un eveniment superextraformidabil !? Mica gasca de pitigoi,

care pana acum traise in armonie si unire, simpatica si neastamparata caravana zburatoare se...dizloca! Gata cu pritenestile plimbari in grup prin coroanele alunilor si arinilor! Fiecare se tine deoparte, se retrage pe teritoriul lui si alunga pe oricare „cetatean" inaripat ce se apropie! Banuiesc doar ca ati inteles...a sosit primavara si dragostea s-a cuibarit in inimioarele de gamalie ale cuplurilor, care incep deindata, fara prea multe si sofisticate gesturi de curtoazie, constructia unui cuib, ce este fara nici o indoiala cel mai extraordinar (scuzati, n-am gasit alt cuvant!) culcus construit de vreo necuvantatoare. Niciodata si nicicand, nici un bebelus din lume nu va gasi leagan mai dulce si mai catifelat decat cuibul de pitigus! Lucrarea despre care este vorba se prezinta ca un bulgare gri-albicios in forma de ou, tare mare in raport cu constructorii sai. In loc de ciment se foloseste panza de păianjen, iar pentru exterior muschi, si licheni impanati cu bucatele de scoarta ori solzi de conifere. In interior, confortul atinge perfectiunea! Si ce-i pe lume mai moale, mai duios si mai pufos decat penele si puful! Mesterii pitigusi matlaseaza cuibul jur-imprejur cu puf adus din cele mai neasteptate locuri. Un savant aiurit ce n-avea ce face a gasit intr-un asemenea

cuib 441 de pene „furate" de la diferite pasari, dintre care: **un ciuf de padure, o mierla, un sturz de vasc, un pitigoi mare, un pitigoi albastru, un porumbel gulerat.** Intr-altul au fost gasite nici mai mult nici mai putin decat 968 pene de gaina!...In acest cuib mai calduros decat o manusa, femela depune 7-12 oua albe, cu virgule japoneze brun-roscate.

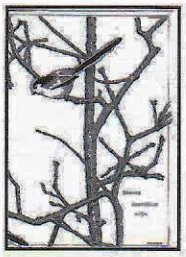
A cuibari in aceasta stramta cabina spatiala nu este deloc o treaba usoara pentru femela, cum nici pentru barbatus, viata nu-i prea roza, fiin'ca dupa 18 zile, eclozarea puiutilor marcheaza debutul unei perioade infernale; sute de zboruri pe zi in cautarea oualor si omizilor de fluturi, a larvelor s-a altor gaze marunte ori paianjeni. Lacomia acestei duzini de mancai este imposibil de satisfacut pen'ca aceasta creste pe zi ce trece. Din fericire ghemotoacele cresc foarte repede, iar coditele lor incep sa strapunga peretii cuibului care seamana tot mai mult cu o pernita de ace. La cinspe zile dupa iesirea din ou-daca nici o nenorocire nu intervine in ast timp-familia paraseste cuibul, care seamana amu cu o cusma gaurita de molii. Parintii si copiii raman inca mult timp uniti si vagabondeaza impreuna peste campuri si livezi. La venirea noptii se aliniaza pe o crenguta ascunsi in desimea protectoare a unui tufis, mici bulgarase zgribulite, inghesuiti unu-n altu, capsor langa capsor, aripa langa aripa, inimioara langa inimioara, cum ar trebui sa fiti si voi oamenii!

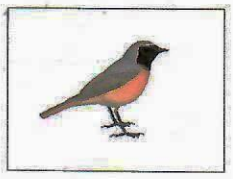
Off, of, of! Exista, din pacate in istoria

noastra -asta-i viata !-si victime, puii mai adesea, carora frigul, ploaia, omatul ori foamea le vin de hac. Uneori adultii vor servi drept hrana **uliului,** soimului, huhurezului mic. Mortalitatea este teribila la aceste bibelouri atat de fragile...in primavara, familia, parintii si copii nu mai are decat 2/3 membrii teferi. Acestia se vor intalni din fericire cu supravietuitorii altui clan pentru a reface de bine, de rau, un alai care, sper din tot sufletul, sa nu moara niciodata: **CARAVANA PITIGOILOR CODATI !**

- **Bilant ornitologic 2006 :**

Pasarile anului 2006 au inregistrat un total de 126 specii (cu o medie anuala 48 de specii/luna) si un efectiv total de 31 614 indivizi (media anuala - 2634 ex. /luna). Va mai veni un an cu pasari, dar de fiecare data, cand mi-e dor de prietenii mei zburatori plecati pe taramuri calde, ma intreb daca voi mai trai o primavara sa mai vad codobaturile ciugulind prin baltoacele pajistilor, codrosii pigulindu-si aripioarele pe marginea hornurilor inverzite de mucegai, lastunii-arcasii de sub streasini si ciocarliile din inalturi...

Observatii ornitho speciale in 2006

- 110 matasari (*Bombycilla garrulus*)-06.01-Anies;
- 2 matasari (*B. garrulus*)-12.01-parc Bistrita;
- 98 matasari (*B. garrulus*)-15.01-Anies;
- 19 matasari (*B. garrulus*)-19.01-Anies;

- 5 matasari (*B. garrulus*)-01.02-L.Rebreanu;
- 1 sorecar incaltat (*Buteo lagopus*)-04.02-Anies;
- 1 erete vanat (*Circus cyaneus*)-05.02-Anies;

- 16 rate mari (*Anas platyrhynchos*)-06.02-Anies;
- 1 matasar (*B. garrulus*)-10.02-Anies;
- 15 matasari (*B. garrulus*)-13.02-Anies;
- 2 huhurezi mici (*Strix aluco*) si 1 fluturas de stanca (*Tichodroma muraria*), specie noua pentru avifauna nordica !-02.03-Poiana Ilvei/cariera;

- 12 sorecari incaltati (*Buteo lagopus*)-12.03-Anies;
- 38 rate mici (*Anas crecca*)-19.03-Anies;
- 1 starc cenusiu (*Ardea cinerea*) si 6 rate mari (*A. plathyrhyncos*)-27.03-Anies;

- 28 rate mari (*A.platyrhyncos*)-28.03-Anies;
- 5 berze albe (*Ciconia ciconia*), 4 rate caraitoare (*Anas querquedula*), 1 soim calator (*Falco peregrinus*) si o cojoaica (*Certhia familiaris*)-01.0Anies;

- 19 berze albe (*C.ciconia*)-14.04-Anies;
- 2 soimi-vinderei (*Falco tinnunculus*)-15.04-Anies;
- 0 ciocanitoare neagra (*Dryocopus martius*)-13.05-Anies

- 1 starc cenusiu (*A.cinerea*) si o barza alba (*C.ciconia*)-22.05-Nasaud;
- 2 soimi-vinderei (*F.tinnunculus*), 1 soim de randunele (*Falco subbuteo*), o femela de cocos de mesteacan (*Tetrao tetrix*), o ierunca (*Bonasa bonasia*), o ciocanitoare neagra (*D.matius*), 11 brumarite de stanca (*Prunella collaris*), 10 forfecute (*Loxia curvirostra*)-19/20.06-Casa Laborator/Pietrosul;
- 12 berze albe (*C.ciconia*) si 144 de drepnele negre (*Apus apus*)-25.06-Sinaia;
- 1 starc cenusiu (*A.cinerea*), 30 berze albe (*C.ciconia*), 5 sfrancioci mici (*Lanius minor*), 18 lastuni de mal (*Riparia riparia*)-05.07-Tg.-Mures;

- 2 cojoaice (*C.familiaris*)-01.08-Anies;
- o acvila de munte (*Aquila chrysaetos*), 5 brumarite de stanca (*P.collaris*), 2 soimi calatori (*F.peregrinus*), 16 pitigoi motati (*Parus cristatus*), 71 forfecute (*L.curvirostra*)-05/10.08-Rotunda/Lala/Ineu;
- 1 starc cenusiu (*A.cinerea*), 1 viespar (*Pernis apivorus*)-22.08-Anies;
- 2 drepnele negre (*A.apus*) si o barza alba (*C.ciconia*)-30.08-Anies;

- 1 starc cenusiu (*A.cinerea*), 2 rate lingurar (*Anas clypeata*), 12 rate mici (*A.creca*), 1 fluierar de zavoi (*Tringa ochropus*), 2 ausei sprancenati (*Regulus ignicapillus*), o drepnea neagra (*A.apus*)-01.09-Anies;

- 24 pitigoi motati (*P.cristatus*)-11.09-Valea Aniesului;

- 3 rate mari (*A.platyrhynchos*)-23.09-Anies;
- 1 soim calator (*F.peregrinus*) ?!-24.09-Anies;
- 26 rate mari (*A.platyrhynchos*), 8 gaste salbatice (*Anser sp. ?*)-05.11-Anies;

- o ciocanitoare mica (*Dendrocopos minor*)-12.11-Anies;
- 3 si 3 matasari (*B.garrulus*)-14/16.11-Anies;

- o brumarita de padure (*Prunella modularis*)-10.12-Anies;
- o codobatura de munte (*Motacilla cinerea*)-14.12-Sg.-Bai;
- 1 sfrancioc mare (*Lanius excubitor*)-17.12-Botosani;

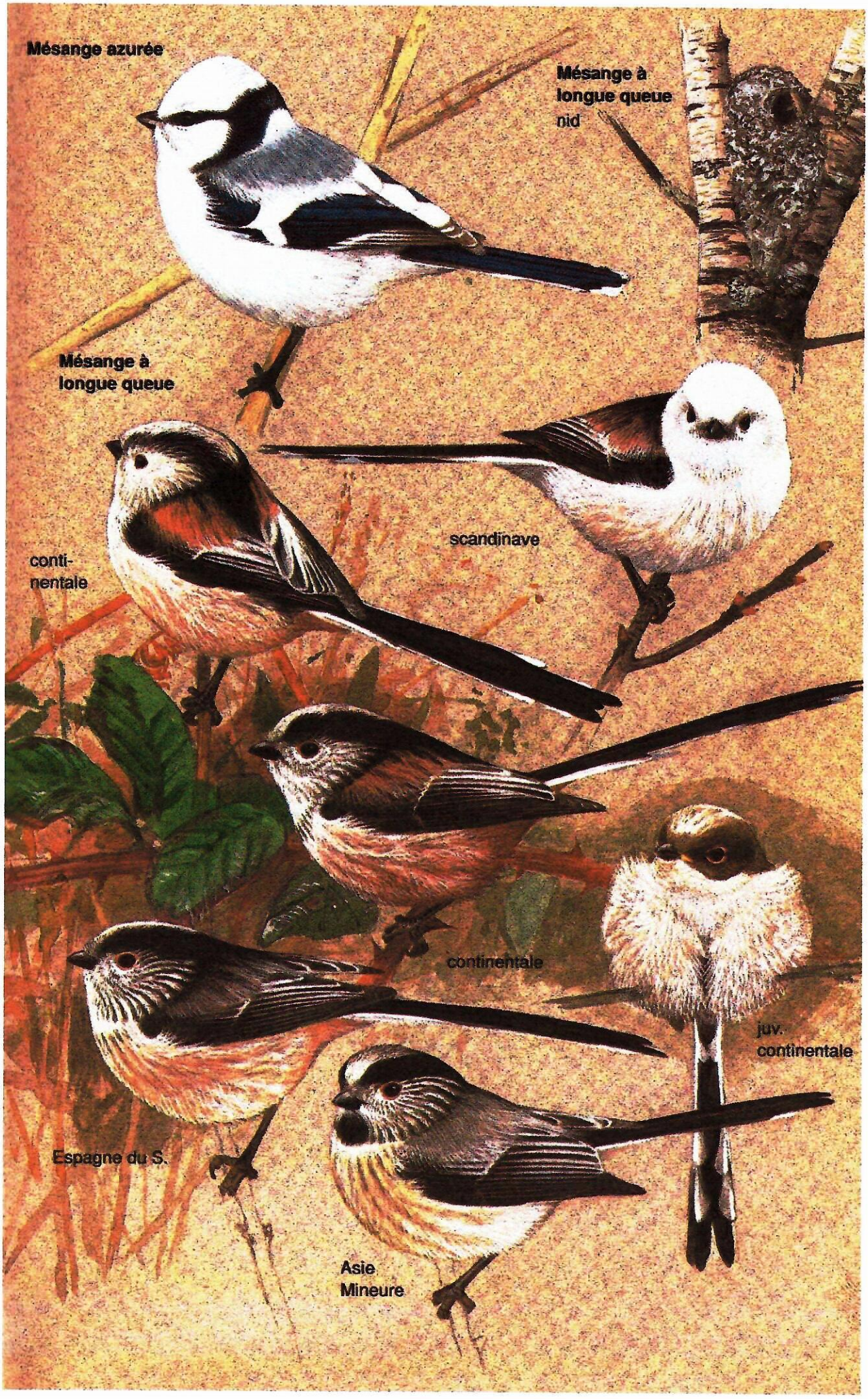

- o cojoaica de padure (*C.familiaris*)-26.12-Anies

Va dorim si in 2007, excelente observatii ornitologice !

Cu stima si prietenie, Scatiii din Anies !

Mésange azurée
Mésange à longue queue
nid
Mésange à longue queue
scandinave
conti-nentale
continentale
juv. continentale
Espagne du S.
Asie Mineure

Text si fotografii : Invatator Hoza Ilie
Tehnoredactare si design : Gyorgy Attila
Hoza Aurelian